

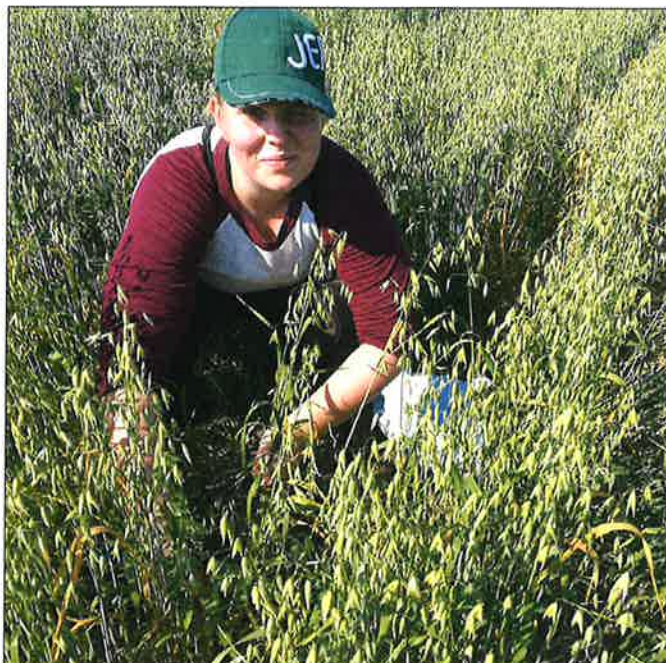
This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version:

Paul Riesinger (2020) : I Bondenytan tillämpas nya utbildningskoncept. Landsbygdens folk 10.1.2020, s 11.

I Bondenytan tillämpas nya utbildningskoncept

Projektet Bondenytan ska bidra till att höja det produktiva jordbrukets skördar, hjälpa till att erbjuda en relevant och stimulerande agrologutbildning, samt intensifiera samarbetet mellan utbildningen och lantbruksnäringsringen. Bondenytan ägnar sig åt undersökningar på gårds- och fältnivå.

Effekterna av radhackning i stråsäd har Terese Westerlund tittat närmare på.

Anders Wiksten har studerat effekterna av insådda fånggrödor i ärt.

Undersökningarna planeras och utförs av lantbrukare, agrologstuderande och den projektansvarige läraren.

Skördebegränsande faktorer identifieras och olika åtgärdsalternativ undersöks i form av fältförsök och småruteförsök.

Lärdomarna görs tillgängligt genom fältstigar, studiebesök, seminarier, föreläsningar och publikationer.

I samarbetet mellan lantbrukare, agrologstuderande och lärare tillämpas nya utbildningskoncept: För lantbrukarnas del utgår det deltagardrivna arbetet från de medverkande lantbrukarnas behov och intressen, med avseende på studerande och lärare bidrar arbetet till en praxisinriktad och mångsidig, och därmed en inspirerande och aktiverande utbildningsmiljö.

Bondenytan sammanlänkar lantbrukare, lantbruksutbildningen, Västankvarn försöksgård, rådgivningsorganisationer och forskning.

Vid sidan om kunskapsnyttan, den pedagogiska nyttan och samarbetsnyttan resulterar projektet Bondenytan i positiva sociala effekter. Lantbrukare och agrologstuderande involveras i ett samarbete och bekräftas således i sin yrkesroll.

Projekt som startades 2018

Inför odlingsåret 2018 etablerades en ring bestående av sju västnyländska lantbruksföretagare och Västankvarn gård. Gruppen enades om tre projekt: Odling av lusern, fånggrödor i ärt samt radhackning i stråsäd.

I samtliga projekt deltog agrologstuderande, med målet att med utgångspunkt i respektive projekt

utföra sitt examensarbete.

Projektet om fånggrödor i ärt och radhackning i stråsäd avslutades med examensarbeten 2019.

Undersökningen kring odlingen av lusern fortsätter och utvidgades 2019.

Ett examensarbete kommer att behandla avkastningen och den botaniska sammansättningen av en flerårig lusernvall.

Lusernens beroende av jordarten, mullhalten, pH-värdet och markens växtnäringskoncentrationer har undersökts genom markkartering och ett flertal olika växtanalyser.

Fånggrödor i ärt

Lämpligheten av timotej, engelskt rajgräs och vitklöver som insådda fånggrödor i ärt testades 2018 i ett fältförsök på Postis i Sjuneda. Ärt är en konkurrenssvag gröda, men den extremt torra våren och sommaren försvagade ändå fånggrödans etablering.

Från att ärtens tröskats 9.8 till provtagningen 8.10 hade fånggrödorna bildat ovanjordiska biomassor på endast 50-100 kg torrsbstans (ts)/ha.

Detta kan jämföras med försöket på Västankvarn året innan där den ovanjordiska biomassatillväxten av olika fånggrödor under tiden 8.9-11.10 nådde mellan 500-1.000 kg ts/ha.

Dessa fånggrödor hade satts in i korn, en betydligt mera konkurrensterk växtart.

Ärtskörden blev lägre i de led där fånggrödor hade satts in. Detta berodde knappast på konkurrens från fånggrödans sida, utan troligtvis på packningsskador, då ärtens höll på

att gro när fånggrödorna sattes in åtta dagar efter att ärtens hade satts.

I försöket på Västankvarn gav däremot leden med fånggrödor en något högre kornskörd än nolledet där kornet odlades i renbestånd.

Både på Postis och på Västankvarn gav blandningen engelskt rajgräs-vitklöver den största hösttillväxten, tack vare vitklöverns biomassabildning.

Radhackning i stråsäd

Effekterna av radhackning i stråsäd undersöktes på Pargas gård, Tenala, där havre sades in i 15 cm breda band med 33 cm radavstånd (System Cameleon).

Avsikten med ett större radavstånd är att kunna radhacka en större del av fältets totala yta, samtidigt som grödans konkurrensförmåga gentemot ogräsen ökar inom raden (banden).

Detta led radhackades med 18 cm breda skär i två omgångar. Kontrollen sades på 12,5 cm radavstånd; där bestod ogräsregleringen i en mera jämnt fördelad gröda.

Också resultaten av detta försök präglades av torkan 2018, inte minst som följd av en relativt sen etablering. Det radhackade ledet gav en lägre skörd eftersom havren inte förmådde täcka radmellanrummen (3,8 vs. 4,6 ton ts ovanjordisk biomassa/ha).

Radhackning minskade ogräsbio-massan med hälften till 170 kg ts/ha, en nivå som motsvarar ogräsförekomsten vid konventionell odling. Bekämpningen av ogräs syftar till att hindra dessa från att nå en biomassandel där konkurrensen med grödan leder till en skördeförlust.

Inte minst vid ekologisk odling bör direkta bekämpningsåtgärder utföras i förebyggande syfte, och inte först då ogräsen hotar att minska skörden. Det finns med andra ord orsak att tillämpa ogräsharvning och radhackning också i sådana fall där arbetet inte direkt resulterar i en skördeeffekt.

Om man önskar få effekt mot fleråriga ogräs som maskros, kvickrot och åkertistel måste upprepad radhackning integreras med andra åtgärder, som plöjning och stubbearbetning, samt, för tistelns del, odling av flerårig vall.

Paul Riesinger

FOTNOT: Skribenten är Agronomie- och forstdoktor och arbetar som lektor i växtodling vid Skuffis/Yrkeshögskolan Novia i Raseborg. Arbetet med denna artikel har utförts inom projektet Bondenytan, som finansieras av Svenska småbruk och egnahem samt YH Novia.

Referenser

Riesinger 2018. Odlingförsök med fånggrödor på Västankvarn samt allmänt om odlingsplanering och odlingsteknik vid odling av fånggrödor, se Landsbygdens Folk, 26.1., 2.2. och 9.2. Qvarnström 2018. Olika fånggrödor i korn: konkurrensen med huvudgrödan och höstaterväxten. Examensarbete. YH Novia. <https://www.theseus.fi>
Westerlund 2019. Radhackning mot ogräs i havre. Examensarbete. YH Novia. <https://www.theseus.fi>
Wiksten 2019. Effekterna av tre insådda fånggrödor på biomassaskördarna av ärtens, fånggrödorna och ogräsen. Examensarbete. YH Novia. <https://www.theseus.fi>